Դավիթ Գյուրջինյան

Մայրենի 5

Աշխատանքային տետր 1

Երևան 2012

1. ա) Սկսելով ներս մտնող սլաքից՝ շարժվի՛ր գծերի ուղղությամբ և կարդա՛ ասույթը:

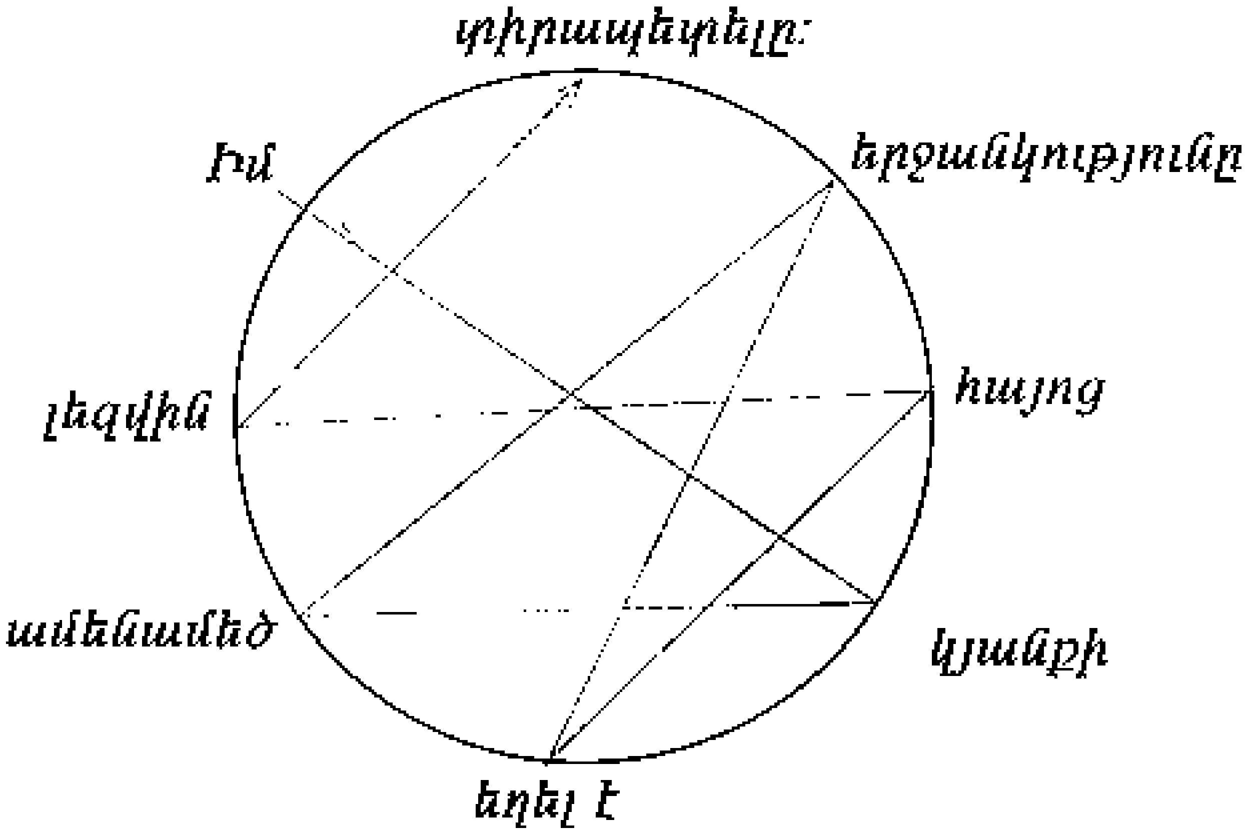

բ) Ասույթը գրի՛ր այստեղ:

____

____

____

Վիկտոր Համբարձումյան

գ) 1-2 նախադասությամբ գրի՛ր, թե ի՞նչ գիտես այս ասույթի հեղինակի մասին:

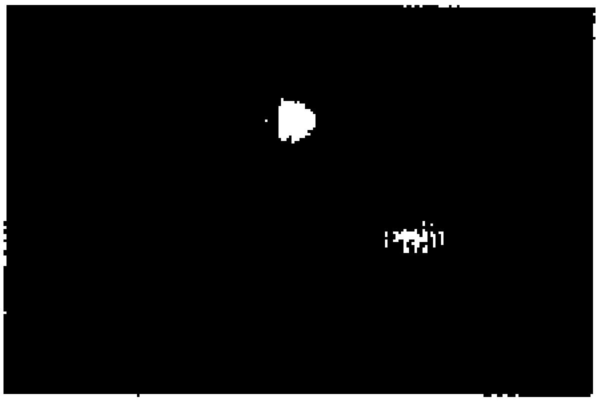

____

____

____

____

____

2. Տրված բառերից ընտրի՛ր և մատիտով լրացրո՛ւ Եղիշե Չարենցի «Մեր լեզուն» բանաստեղծության առաջին քառատողի բաց թողնվածները:

Պայծառ, փարոս, հին:

Հուշում. *Քեզ կօգնեն տողավերջի բառերի* ***թավ գրված*** *մասերը:*

*Մեր լեզուն ճկուն է ու բարբար**ոս**,*
*Առնական է, կոպիտ, բայց միևնույն պահ**ին***
.... է նա, որպես մշտարթուն ....,
Վառված հրով անշեջ դարերում ....:

Այստեղ գրի՛ր ճշտված և մաքուր տարբերակը:

____

____

____

____

3. Նախադասությունների մեջ լրացրո՛ւ բաց թողնված բառը:

ա) Այբուբեն *բառը կազմված է հայերենի առաջին երկու տառերի անվանումներից՝ .... (ա) և .... (բ):*

բ) *Հայոց գրերը 405 թվականին ստեղծել է ....ը: Նա թաղված է Արագածոտնի մարզի .... գյուղում:*

գ) *Հայ գրերի արարիչն ստեղծել է .... տառ՝* **ա**-*ից մինչև* **ք**:

դ) *Հայերենի այբուբենի վերջին երկու տառերը՝ ....-ն և ....-ն, ավելացել են միջին դարերում:*

ե) *Հայերենն ունի 6 .... և 30 բաղաձայն հնչյուններ:*

4. Տրված նախադասության մեջ ճիշտ բառը լրացնելու համար անջատի՛ր՝

- [illegible]. գրական *բառերի առաջին բաղադրիչները.*
- [illegible]. ջրատար *բառերի արմատներն իրար միացնող մասնիկը.*
- [illegible]. եղբայրաբար *բառերի վերջածանցները:*

Հին հայերենը, որով հայերը խոսել են 5-11-րդ դարերում, կոչվում է ....:

5. Նույն գույնի պարկերի վրա գրված բառերը դասավորելով՝ կարդա՛ հայկական առածները, ապա գրի՛ առ:

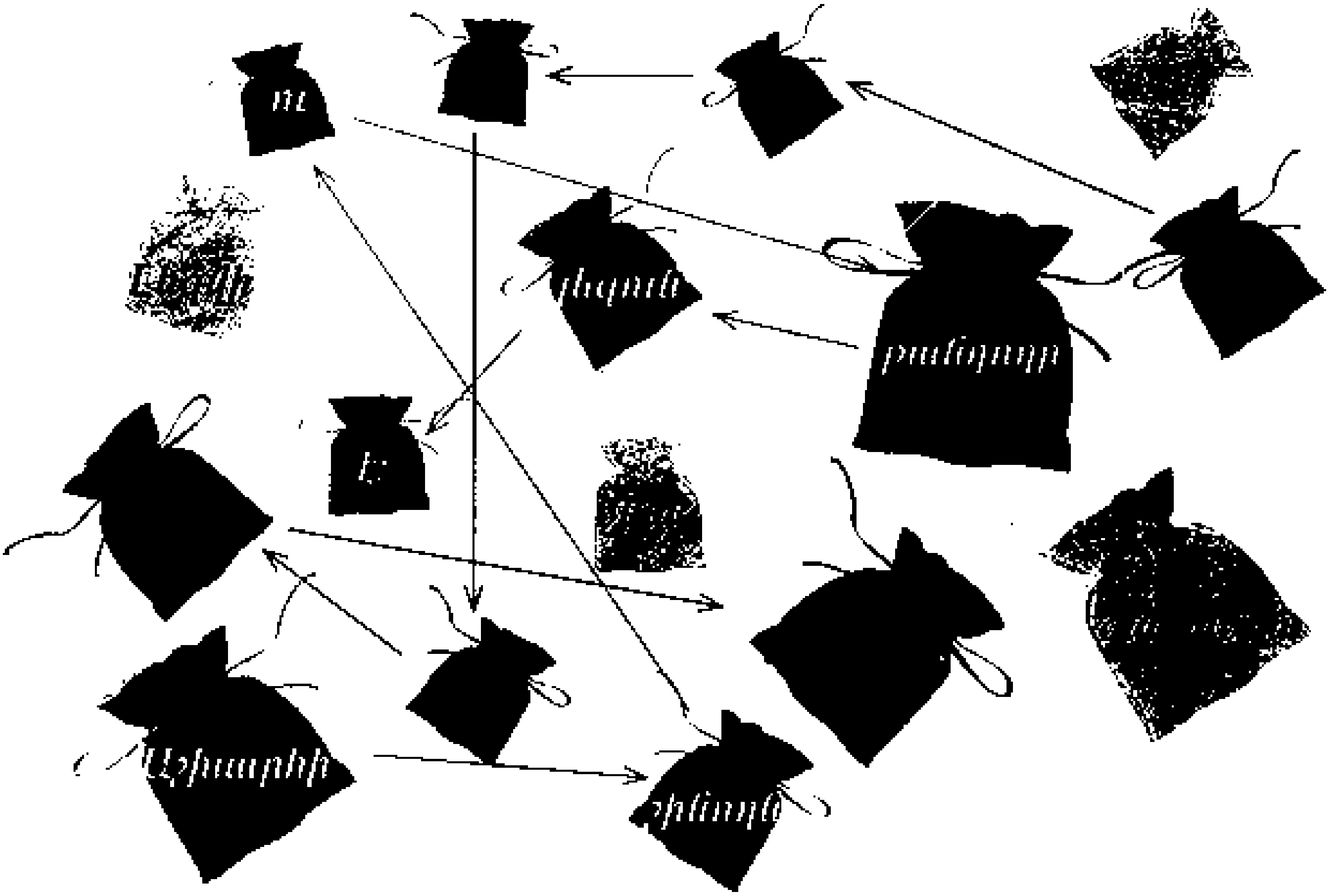

____

____

6. Կարդա՛ հայոց լեզվի մասին ասույթները: Գրի՛ր, թե ի՛նչ գիտես դրանց հեղինակների մասին:

Նմուշ՝ *Մայրենի լեզուն մարդու հետ է միշտ, նույնիսկ երբ մարդ բոլորովին մենակ է:*

Լեոն Շանթ

Լեոն Շանթը հայ նշանավոր գրող է, մանկավարժ: Նա հայերենի դասագիրք էլ է գրել:

Մայրենի լեզվի բառերը մենք զգում ենք, իսկ օտար լեզվինը՝ հասկանում, սովորում, հիշում:

Ավետիք Իսահակյան

____

____

____

Լեզուն ամենազորեղ զենքն է, որովհետև նա մարդուն միացնում է մյուս մարդկանց հետ:

Վահան Տերյան

____

____

____

Իր մայրենի լեզուն վատ իմացողը կես մարդ է, չիմացողը՝ թշվառ, ծառից ընկած մի տերև, որ տարվում է ամեն մի պատահական քամուց:

Ստեփան Զորյան

____

____

____

7. Տարբեր տեղերում դու հաճախ տեսնում ես այս պայմանական նշանները: Դրանք ի՞նչ են նշանակում:

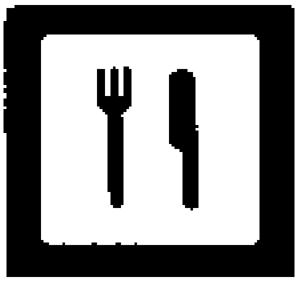

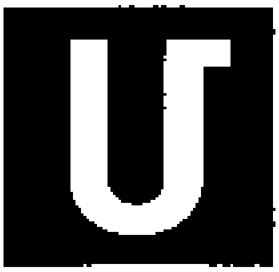

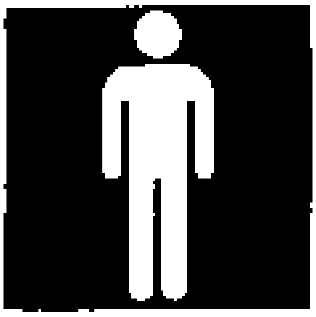

8. Գրի՛ր նկարներում պատկերված առարկաների անունները: Հաշվի՛ր, թե քանի՛ հնչյունից քանի՛սն է ձայնավոր:

Նմուշ՝ ***առագաստանավ - 11 հնչյուն, 5 ձայնավոր (11/4):***

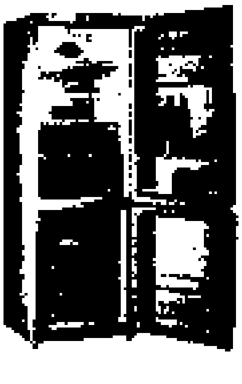

9. Լրացրո՛ւ աղյուսակի պակասող բաղաձայնները:

բ - □ - *փ*	*գ* - □	*լ*
գ - *կ* - □	*ժ* - □	*մ*
□ - *պ* - *թ*	□ - *խ*	□
□ - *ծ* - □	*վ* - □	*ր*
չ - □ - □	*հ*	□ □

10. Լրացրո՛ւ պակասող բաղաձայնները:

ա) մարդ - __արդ, __արդ, __արդ, __արդ, __արդ, __արդ

բ) մարդ - մար__ - մար__

գ) լոր - __որ, __որ, __որ, __որ, __որ, __որ, __որ, __որ

դ) հավ - հա__, հա__, հա__, հա__, հա__

11. Մեկ բաղաձայնով տարբերվո՛ղ բառե՛ր գրիր:

ա) ______________________________

բ) ______________________________

գ) ______________________________

դ) ______________________________

12. Մեկ բաղաձայնով տարբերվող բառեր օգտագործելով՝ զվարճալի նախադասությունննե՛ր կազմիր:

Նմուշ՝ ***Վարդի վրա մարդը մի սարդ տեսավ, դեղին ներկեց ու զարդ սարքեց:***

____

____

____

____

____

13. Լրացրո՛ւ պակասող ձայնավորները: Նման բառեր ի՛նքդ գտիր:

ա) սար - ս__ր - ս__ր *ե)* ______________________

բ) կեր - կ__ր - կ__ր - կ__ր *զ)* ______________________

գ) ծառ - ծ__ռ - ծ__ռ *է)* ______________________

դ) բարդ - բ__րդ - բ__րդ *ը)* ______________________

14. Մեկ ձայնավորով տարբերվող բառեր օգտագործելով՝ անհավանական մի պատմությու՛ն հորինիր: Փորձի՛ր նկարազարդել կամ գունավորել շարադրանքը:

15. Գրականություն բառի տառերն օգտագործելով՝ բառե՛ր կազմիր:

Նմուշ՝ համերկրացի - կար, երկիր, մեկ, այն, հարկ *և այլն:*

16. ա) Լրացրո՛ւ պակասող ձայնավորները:

դ_րպ_ս_պ_հ լ_ղ_րդ բռնցք_մ_րտ_կ

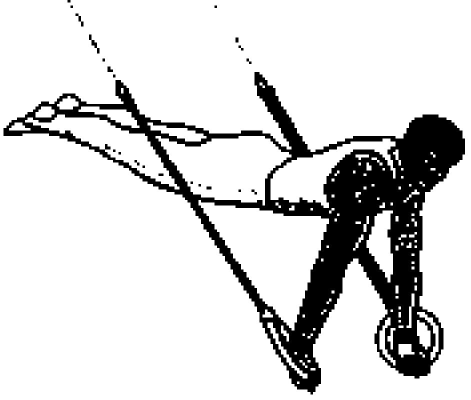

մ_րմն_մ_րզ_կ դ_հ_կ_րդ հ_ծ_նվ_րդ

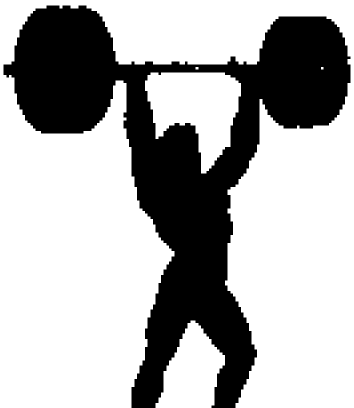

ծ_նր_մ_րտ_կ _մբշ_մ_րտ_կ

բ) Յուրաքանչյուր տողից մեկական բա՛ռ ընտրիր և գործածի՛ր նախադասությունների մեջ:

17. Լամպ բառի տառերից յուրաքանչյուրով սկսվող բառե՛ր գրի՛ր:

լ - ____________________

ա - ____________________

մ - ____________________

պ - ____________________

18. Բառե՛ր գրի՛ր, որոնք վերջանան **կամք բառի** տառերով:

կ - ____________________

ա - ____________________

մ - ____________________

ք - ____________________

19. ա) Տրված գծապատկերներին համապատասխան բառե՛ր գրի՛ր. կարմիր վանդակների տեղում ձայնավոր է, սևերի տեղում՝ բաղաձայն:

բ) Ձայնավորներն ընդգծի՛ր կարմիր գրիչով:

____

____

____

____

20. Բառե՛ր գրի՛ր, որոնք սկսվում և վերջանում են՝

ա) նույն ձայնավորով:

____

բ) նույն բաղաձայնով:

____

21. ա) Լրացրո՛ւ պակասող բաղաձայնները:

ու _ ու _ ի _

_ ի _ կ

օ _ ա _ ու

_ ա __ ի _

_ ա _ ո __

ո __ ա _ ի _

_ ա _ ա _ ո _

ո __ ի _ ա _

_ ե __ ա _

բ) Յուրաքանչյուր շարքից մեկ բա՛ռ ընտրիր և գործածի՛ր նախադասությունների մեջ:

____

____

____

22. Գրի՛ր կապույտ գրված տառի անունը, գումարի՛ր սև տառը և կարդա՛ բառը:

Նմուշ՝ ծ+*ռ* = *ծառ*

ա) ն+*շ* = ………… *դ)* չ+*ր* = ……………

բ) դ+*ր* = ………… *ե)* հ+*ղ* = ……………

գ) կ+*պ* = ………… *զ)* ս+*խ* = ……………

23. Գրի՛ր կարմիր գրված տառերի անունները, գումարի՛ր սև գրված տառը և կարդա՛ բառը:

ա) ց+ր+*ն* = ……………… *բ)* ք+*շ*+*կ* = ………………

24. Հանելուկների պատասխանները լրացրո՛ւ համապատասխան վանդակներում: Ո՞ր բառի երկհնչյունն է մյուսներից տարբեր:

1. *Ծնվում եմ ջրից, ճերմակ թև առնում,*
Քո շնչից անգամ նորից ջուր դառնում:
2. *Ամեն առավոտ ես վաղ արթնանում,*
Գիրք, տետր ու գրիչ նրա մեջ դնում,
Դպրոց եմ տանում:
3. *Մրգերից ենք մենք այն քամում,*
Քաղցր ու համեղ անուշ անում:
4. *Կանաչ կեղև ունեմ ես,*
Կլորիկ եմ գնդի պես,
Պինդ պատյանս թե կոտրես,
Համեղ միջուկ կգտնես:
5. *Փափկամազիկ այդ կենդանին*
Շատ է սիրում սունկ, սերմ ու կոն,
Նրան երբեք իր փչակում
Հանգիստ նստած մենք չենք տեսնում:

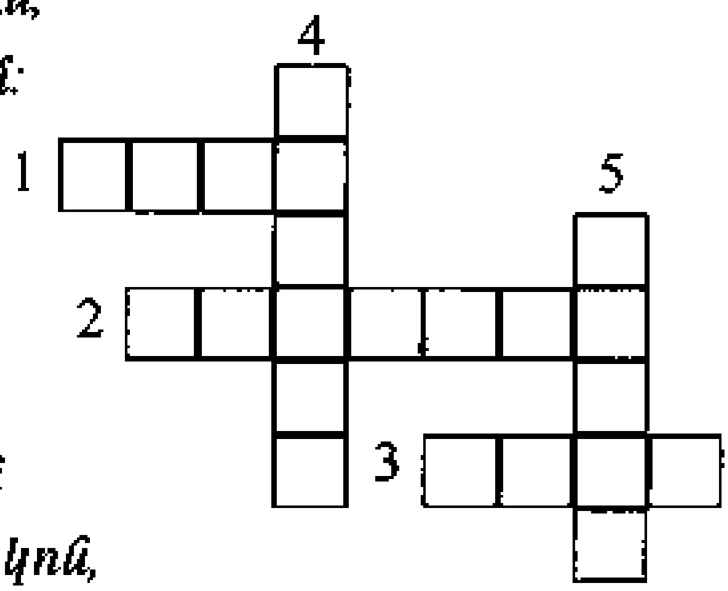

25. Յուրաքանչյուր երկհնչյունի դիմաց այդ երկհնչյունն ունեցող 2-ական բա՛ռ գրի՛ր: Երկհնչյուններն ընդգծի՛ր:

այ - ______________________________

յա - ______________________________

ույ - ______________________________

յու- ______________________________

ոյ - ______________________________

յո - ______________________________

եյ - ______________________________

ե *(կարդացվում է յէ)* - ______________________________

յի - ______________________________

26. Յուրաքանչյուր նկարի դիմաց գրի՛ր համապատասխան (բառը բոլորն էլ սկսվում են **ե**-ով): Գրած բառերը գործածի՛ր 1-ական նախադասության մեջ:

27. Լրացրո՛ւ տառերը և շրջանակի մե՛ջ վերցրու այն բառի համարաթիվը, որտեղ բաց թողնված տեղում **և** է գրվում.

1. *մանր__*
2. *միջօր__ ական*
3. *ան__անալ*
4. *երբև__*
5. *առ__ջ*

1. *վայր__ջք*
2. *որևից__*
3. *ինչև__*
4. *ելև__ ջ*
5. *հն__արան*

28. Նույն գույնո՛վ ներկիր բառերն ու նրանց իմաստները:

միասին, միաժամանակ ծնված երեխաներ

երամ

երախտագետ

երամակ

ձիերի խումբ

երկկենցաղ

թռչունների խումբ

և՛ ջրում, և՛ ցամաքում ապրող կենդանի

երկվորյակ

լավությունը գնահատող

29. ա) Լրացրո՛ւ բաց թողնված տառերը: Ո՞ր շարքի բոլոր դեպքերում է **է** գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

- O *որև__, ինչևից__, էլեկտրա__ներգիա*
- O *միջօր__, առօր__ական, չ__ն քնում*
- O *չ__մ զիջնում, կ__ժանանա, չ__*
- O *չ__ր դավաճանի, ճկարիչ չ__, երբև__*

բ) Գրի՛ր այն բառերը, որոնց բաց թողնված տեղում **և** է գրվում:

---

30. Ինչպե՞ս է արտասանվում կարմիր գրված ե-ն: Ճիշտ պատասխանը շրջանակի մե՛ջ վերցրու:

Լայնեզր	*է*	*յէ*	*մեներգ*	*է*	*յէ*
վերելք	*է*	*յէ*	*պեսաերիզ*	*է*	*յէ*
կիսաեփ	*է*	*յէ*	*ռնգեղջյուր*	*է*	*յէ*

31. Ի՞նչ է պատկերված նկարներում: Այդ բառերը գործածի՛ր 1-ական նախադասության մեջ՝ ընդգծելով **օ** կամ **ո** տառերը::

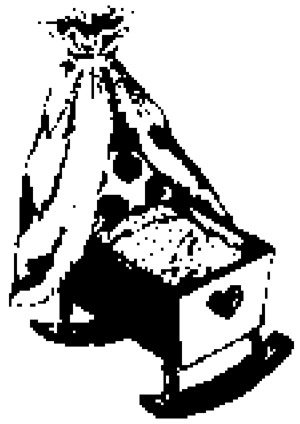

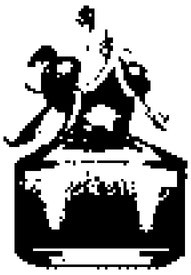

32. Հոմանիշ բառերը սլաքներով իրա՛ր միացրու.

երազ	*վախենալ*
երկյուղել	*արարել*
երախտագետ	*ապերախտ*
ենթարկվել	*անուրջ*
երկնել	*շնորհակալ*
երախտամոռ	*հպատակվել*

33. Տրված տառերն աջից ձախ կարդալով՝ գրի՛ր բառը.

խաղողի վազ **թրո** ____________________

արջի բույն **ջրո** ____________________

ծառի, թփի բարակ ճյուղ **տսո** ____________________

34. Խառնված վանկերը դասավորելով գրի՛ր համապատասխան բառը.

գայլերի խումբ **մակոհ** ____________________

դեղին գույնի ազնիվ մետաղ **կիոս** ____________________

ջրել, հոսելով ջուր մատակարարել **ոռգելո** ____________________

Նոր տարի **Անորմա** ____________________

35. ա) Լրացրո՛ւ բաց թողնված տառերը: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է օ գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *մեղմ__րոր, մեղմ__րեն, ան__գուտ*

O *միջ__րե, տն__րեն, ան__րեն*

O *ապ__րինի, Աման__ր, ՆԱՏ__*

բ) Գրի՛ր այն բառերը, որոնք օ-ով չեն գրվում:

____

____

36. Ըստ գույների գտի՛ր տրված իմաստներն արտահայտող բառերը (բոլորն էլ սկսվում են օ-ով) և վանդակները ներկի՛ր համապատասխան գույնով:

վերնաշապիկի կամ վերարկուի մաս

գիշերելու տեղ, տուն

չամուսնացած աղջիկ

երաժշտական-թատերական ստեղծագործություն

ո	մ	ի	գ	ա	օ	թ	և	ա	ն
ս	ե	ր	օ	պ	ե	ր	ա	գ	ա
	չ	ա	ր	ա	կ	օ	ր	վ	ի
ա	կ	օ	ձ	ի	ք	ա	պ	ք	ե
ն	օ	ր	ի	ո	ր	դ	ո	ս	պ

37. Լրացրո՛ւ բաց թողնված տառերը: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է **ո** գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *օր__րոց, ոսկեզ__ծել, վառ__րոք*

O *նախ__րոք, ամեն__րյա, բաց__թյա*

O *աման__րյա, երկվ__րյակ, սև__րակ*

38. Ըստ գույների կարդա՛ բառակապակցությունները և գրի՛ առ:

մարտանի *հանգիստ* [illegible] [illegible]

[illegible] *նորանոր* *ոսկյա* *բացօթյա*

---

39. Ի՞նչ է պատկերված նկարներում: Այդ բառերը գործածի՛ր I-ական նախադասության մեջ:

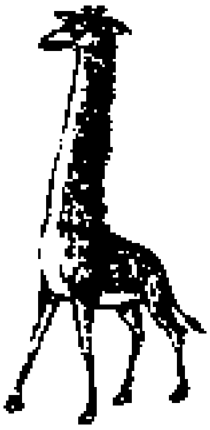

40. Ինչպե՞ս է արտասանվում կարմիր գրված տառը: Ճիշտ պատասխանը շրջանակի մե՛ջ վերցրու:

Բարձրորակ	*վօ*	*օ*
նորաձև	*վօ*	*օ*
ծնկոսկր	*վօ*	*օ*
կողմնորոշվել	*վօ*	*օ*
կորոշի	*վօ*	*օ*
չորսաց	*վօ*	*օ*

41. Բարձրաձայն կարդա՛ այս բառերը և ասա՛, թե ը-ն որտե՞ղ է լսվում: Այդ տեղում փոքրիկ ը գրի՛ր:

Նմուշ՝ ***օ ր ե ր^(ը) ա:***

Պղղնի, առայժմ, զրնգել, թաքնվել, ցեռնոցու, դռնփակ, ցկնկիթ, խնդրագիրքդ, սկսել, գրադարակս, վերջերս:

42. Կարդա՛ հեքիաթը. որոշի՛ր, թե ո՞ր ծառի մասին է այն: Բաց թողած տեղերում գրի՛ր ծառի կամ պտուղի անունը:

Հուշում. Նախ կարդա՛ մինչև վերջ, ապա լրացրո՛ւ:

Այգու ծայրին լուռ ու հպարտ կանգնած էր խոշոր, փետրաձև տերևներով ....: Մյուս ծառերը թեպետ նրանից հեռու էին բնակվում, բայց նրա անպակաս հյուրերն էին, քանի որ նա լավ ունկնդիր էր: Խոսում էր հազվադեպ, կարծես իր լռությամբ, իր կանաչ աչք-պտուղներով կլանում էր դիմացինի մեջ եղածը: Որոշ ծառեր նրանից հեռու էին մնում ու չարախոսում, թե նրա պտուղները պիտանի չեն: Նա անտարբեր լսում էր ու լսում:

Եկավ ժամանակը, և այգին բացեց իր սեղանն Աշնան առաջ: Բոլոր ծառերի պտուղներն էլ համեղ էին, իսկ բոլորի համն իր մեջ առածն ու նաև ամենայուղալին ու սննդարարը .... պտուղն էր, որ դարձավ Աշնան սեղանի զարդը:

Աշունը .... նվիրեց փայլուն դարչնագույն փոքրիկ վուփիկներ նրա համեղ պտուղների համար, որ դրանք երկար մնան ու զարդարեն սեղանները տարվա բոլոր եղանակներին:

Այդ ժամանակից ի վեր .... փռնակյան սեղանների զարդն է դարձել:

(ըստ Սիրանուշ Բուլաթյանի)

43. Գրի՛ր, թե ինչպե՛ս պետք է արտասանել կարմիր գրված տառը.

ա) խաղատն ( ), անորակ ( ), չարորակ ( ), սարդոստայն ( ), չոչնչացնել ( ).

բ) զուգերգ ( ), տասներկու ( ), աներեր ( ), զարկերակ ( ), հարյուր երկու ( ):

44. ա) Որտեղ անհրաժեշտ է, լրացրո՛ւ ը տառը: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է ը գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *հյուր__նկալ, շր__խկ, անակ__նկալ*

O *ար__նթաց, խոչ__նդոտել, ինքն__ափինքյան*

O *ան__նդունելի, ակ__նհայտ, լուս__նկա*

O *հայր__նիքը, ճեպ__նթաց, ակ__նդետ*

O *մակ__նթացություն, համ__նկնել, օր__ստօրե*

O *առ__նթեր, զուգ__նթաց, ան__սպասելի*

բ) Գրի՛ր այն բառերը, որոնցում ը չի գրվում:

____

____

45. Յուրաքանչյուր բառի դիմաց գրվածներից միայն մեկն է հոմանիշ տրվածին: Հոմանիշ բառի շրջանակը ներկի՛ր:

ա) նահանջել — O *ընկճել* / O *ընկրկել*

գ) հասկանալ — O *ըմբռնել* / O *ընծայել*

բ) թմրել — O *ընդարմանալ* / O *ընկղմել*

դ) նվիրել — O *ըմբոշխնել* / O *ընծայել*

46. Ըստ գույների կարդա՛ բառակապակցությունները և գրի՛ առ:

[redacted] *ընկույզով* [redacted] *ազնիվ*

[redacted] [redacted] [redacted] *մուրաբա*

օրըստօրե *ավելանալ*

____

____

____

47. Ըստ զույգերի գտի՛ր տրված իմաստներն արտահայտող բառերը (բառասկզբում կամ բառամիջում ը ունեն): Բառերը փնտրի՛ր տարբեր ուղղություններով՝ աջ, ձախ, վերև, ներքև:

գիրք, որի մեջ ընթերցանության նյութեր են զետեղված,գիրք, որի մեջ հայր-հայր ընտրված ստեղծագործություններ են զետեղված, երեկոյան ճաշ, ծառի բարակ ճյուղ, պոչով փոքրիկ բաժակ՝ ումպ-ումպ կոնյակ և այլ թունդ խմիչք խմելու համար

կ	լ	պ	ս	ը	ս	կ	ա	կ	գ	ա	մ
ա	ա	ու	դ	ն	յ	խ	շ	ի	վ	գ	ք
ն	դ	ա	լ	տ	ա	տ	ե	ն	օ	ր	դ
ա	ը	ն	թ	ր	ի	ք	ֆ	ց	յ	լ	ա
պ	ն	ա	ր	ա	ց	ր	ե	թ	ն	ը	գ
մ	կ	ու	լ	ն	ո	դ	մ	ա	շ	ե	ն
ը	ե	գ	տ	ի	դ	ը	ն	ջ	յ	ու	դ

48. Յուրաքանչյուր նկարի դիմաց գրի՛ր համապատասխան բառը՝ ընտրելով բառաշղթայից: Ընդգծի՛ր երկհնչյունը: Այդ բառերը գործածի՛ր մեկական նախադասության մեջ:

խարույկկողմնացույցսյունխոյակպատյանհեռուպացույց

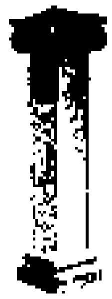

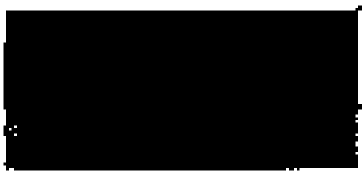

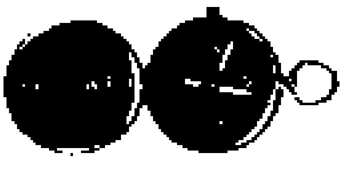

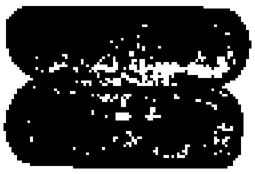

49. Քանի՞ հնչյունից են բաղկացած հետևյալ բառերը: Ինչո՞ւ որոշ բառերում տառերի և հնչյունների թիվը տարբեր է:

Հայերեն -   , որդի -   , երիտասարդ -   , գլուխ -   , խաղաղություն -   , երկու -   , ձայնավոր -   , սյունազարդ -   , մղկպալ -   , դպրոցական -   , կշեռք -   :

50. Յուրաքանչյուր նկարի տակ գրի՛ր, թե ի՛նչ է պատկերված: Կարմի՛ր ներկիր այն բառերի շրջանակները, որոնց տառերի և հնչյունների քանակը չի համապատասխանում:

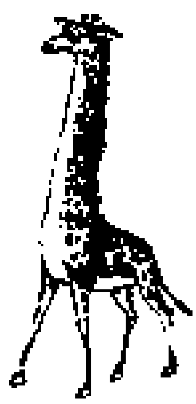

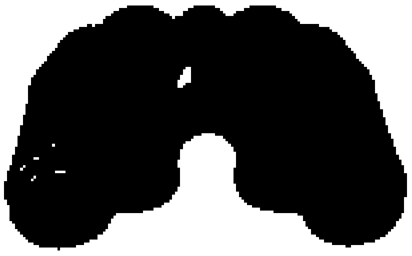

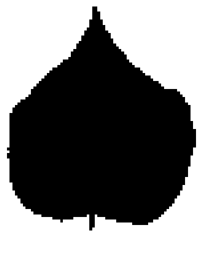

51. Ո՞ր երկհնչյունն է գրվում: Ճիշտ պատասխանը շրջանակի մեջ վերցրու: Տողի վրա գրի՛ր տրված բառով բառակապակցություն:

Հուշում. ***Քեզ կօգնեն հետևյալ բառերը՝*** *ալյումինեղեն, չելի, խաղող, փորիկ:*

ա) *ընկ* _ *զ* — ույ / յու — ընկույզի միջուկ

բ) *ոսպ* _ *ն* — ույ / յու — ____________

գ) *շարաս* _ *ն* — ույ / յու — ____________

դ) *դաշ* _ *ն* — ույ / յու — ____________

ե) *ողկ* _ *զ* — ույ / յու — ____________

52. Բառաշղթայից առանձնացրո՛ւ և դեմ դիմաց գրի՛ր նույն գույնն ունեցող հոմանիշ բառերը: Ընդգծի՛ր երկհնչյունները:

միմյանցկերուխումքահեկխնդույթիրարակայն

երկրատարդ բայցհիքառույգնադրոնաշխույժ

____

____

____

____

____

____

53. Բառերի այս խառնաշփոթից ըստ գույների գտի՛ր հականիշների զույգերը և գրի՛ առ: Ընդգծի՛ր երկհնչյունները:

[illegible] *հարավային* *աղոտ* *միագույն*

արևմտյան [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] *պայծառ* *հյուսիսային*

արևելյան [illegible] *խայտաբղետ* [illegible]

54. Տրված բառերից -յա մասնիկով բառե՛ր կազմիր: Յուրաքանչյուրի դիմաց գրի՛ր, թե ի՛նչը կարող է այդ նյութից պատրաստված լինել:

Նմուշ՝ ***արծաթ - արծաթյա մատանի, գդալ, բաժակ:***

փայտ

ոսկի

ապակի

մետաղ

բամբակ

բուրդ

55. Աղյուսակը լրացրո՛ւ երկհնչյուններ ունեցող անձնանուններով:

Աղջկա անուններ	*Տղայի անուններ*

56. Տրված արմատներով երկուական բառ կազմի՛ր:

Նմուշ՝ ***սույզ - սուզվել, սուզակ, ջրասույզ, երկնասույզ:***

Բույժ ____________________

բույծ ____________________

բույս ____________________

գույն ____________________

լույս ____________________

ցույց ____________________

57. Շրջանակների մեջ գրի՛ր, թե ի՞նչ մրգահյութ ես նախընտրում:

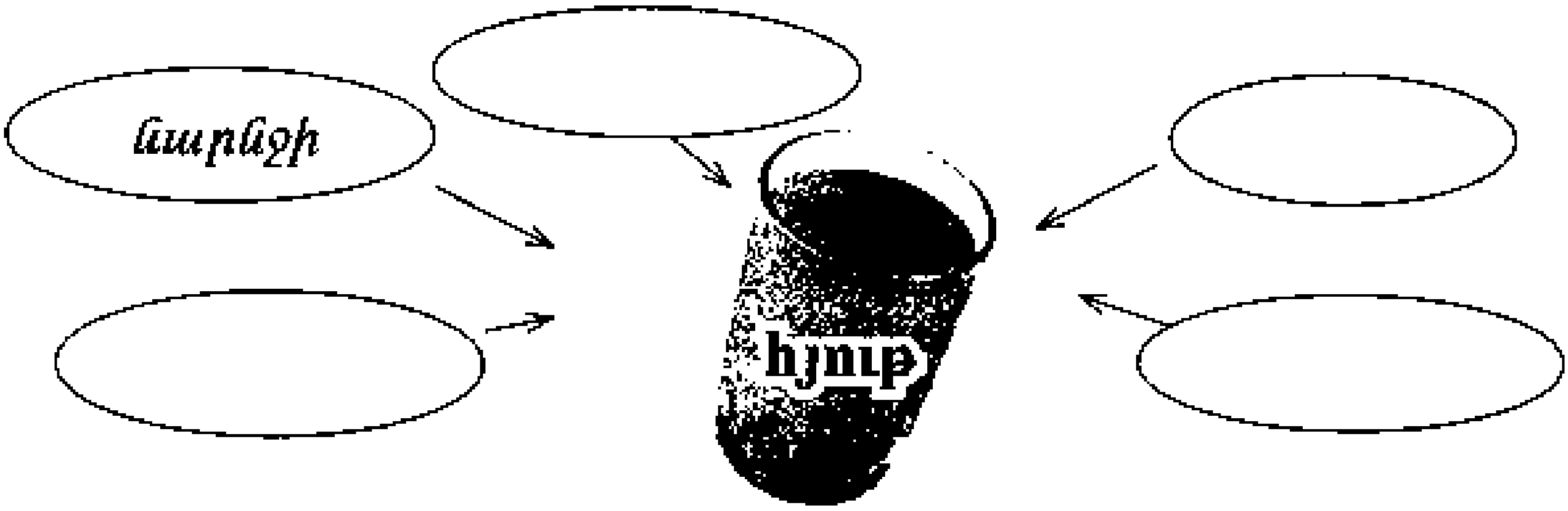

58. Տրված անունները տեղադրի՛ր համապատասխան սյունակներում:

Անգլիա, Սոֆիա, Ֆրանսիա, Բուլղարիա, Գերմանիա, Ալեքսանդրիա, Իտալիա, Սեբաստիա, Հունգարիա, Կեսարիա, Իսպանիա, Ֆիլադելֆիա, Ռումինիա, Եդեսիա, Մալաթիա:

Երկրի անուն	*Քաղաքի անուն*

59. Յուրաքանչյուր շարքում ընդգծի՛ր այն 5 բառերը, որոնց մեջ գրվող **բ**-ն հնչում է **բ**:

- *Աբել, խաբել, իբրև, փարբեր, հարբուխ, թամբել, համբույր, զամբյուղ, համբերել, սրբիչ:*
- *Փամբակ, նուրբ, երբեք, բամբակ, դարբին, ամբողջ, բամբուկ, փաբար, որբանոց, ուրբաթ:*
- *Համբարձում, երբեմն, հարբել, բորբոքել, բրդուճ, Սերբիա, նրբանցք, բորբ, սուրբ, բարբառ:*

60. Ինչպե՞ս է արտասանվում կարմիր գրված **բ**-ն: Ճիշտ պատասխանը շրջանակի մե՛ջ առ:

Հակոբ	*բ*	*պ*	*փ*
արբանյակ	*բ*	*պ*	*փ*
նրբահամ	*բ*	*պ*	*փ*
շաբաթ	*բ*	*պ*	*փ*
համբուրել	*բ*	*պ*	*փ*
բարբարոս	*բ*	*պ*	*փ*

61. Սլաքներով իրա՛ր կապիր բառերը և նրանց իմաստները:

Երփներանգ	*ուժգին ցանկություն*
արփի	*գույն-գույն*
բորբ	*շատ վառ, ջերմ*
փափագ	*նեխել, փչանալ*
շամփուր	*շփանալ, երես առնել*
հղփանալ	*խորովածի շիշ*
բորբոսնել	*ցերեկային լուսատու*

62. Տրված բառերից առանձնացրո՛ւ առաջին բաղադրիչները և վերականգնի՛ր նրանց սկզբնական ձևերը:

Նմուշ՝ *փրփրել - փրփուր:*

նրբակազմ ______________ *դարբնոց* ______________

համբուրել ______________ *սրբազան* ______________

եղբորորդի ______________ *ճամփորդ* ______________

63. Ընդգծի՛ր այն 5 բառերը, որոնց մեջ գ-ն հնչում է **կ**:

- *Վագր, ոգևորել, զույգ, անօգուտ, երանգավորել, արևածագ, զուգահեռ, ուրագ, ձգնել, թագ:*
- *Հոգի, ճգնաժամ, մեգ, փափագ, անգամ, եղեգ, սգավոր, մարգ, մեներգ, սիրամարգ:*

64. Տրված արմատով կազմված բառե՛ր գրիր տողերի վրա:

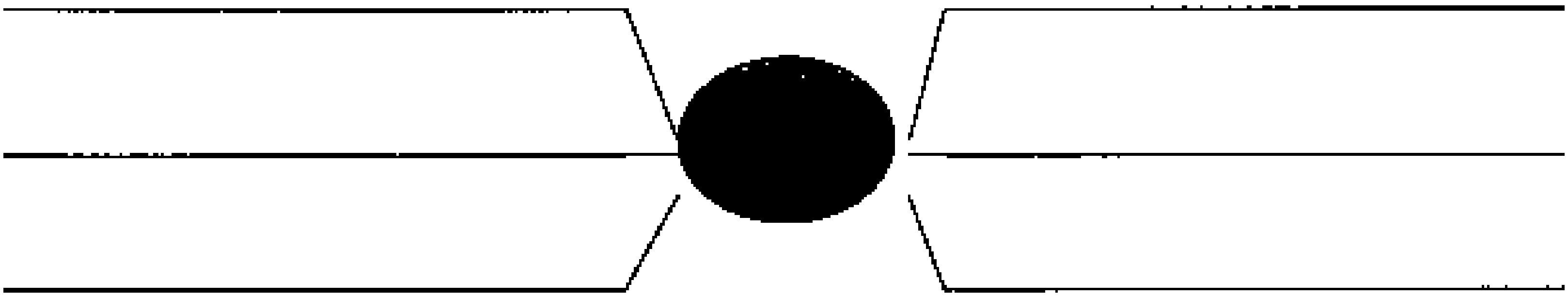

65. Տրված արմատներով երկուական բա՛ռ կազմիր:

*Թագավոր*____

*կարգ*____

*միրգ*____

*ձիգ*____

*ճիգ*____

66. Գրի՛ր տրված բառերի հոմանիշները՝ լրացնելով համապատասխան վանդակները.

զարդարել - □□գ□□

ցանք - □□գ

շարք - □□□գ

զգեստ - □□գ□□□

բաշել - □գ□□

շահ - □գ□□

67. Յուրաքանչյուր շարքում 1 բառ ավելորդ է, այն դուրս թողնելով՝ հոմանիշները գրի՛ր համապատասխան վանդակներում:

Թագավոր - արքա, կայսր, ազնվական:

Մեգ - մառախուղ, մշուշ, մթնշաղ:

Օգնել - աջակցել, խոչընդոտել, օժանդակել:

Փափագել - ցանկանալ, ընծայել, տենչալ:

թագավոր

□

□

մեգ

□

□

օգնել

[illegible]

□

□

68. Տրված բառակապակցությունների դիմաց գրի՛ր համապատասխան բառերը, իսկ նկարների տակ՝ համապատասխան համարաթիվը:

① *փայտ տաշելու գործիք՝ սուր մասը գործածողի կողմը* ____________

② *մեխը բռնելու և հանելու գործիք* ____________

③ *գծագրական գործիք* ____________

④ *փայտե կարճ կոթով կեռ, սրաբերան գործիք, որով հացահատիկ կամ խոտ են հնձում* ____________

69. Ըստ գույների՝ բառերը սլաքներով միացրո՛ւ իմաստներին.

տեգր	*ապագան գուշակող մարդ*
հրաձիգ	*տեքստը մի լեզվից մյուսը դարձնող մարդ՝ մասնագետ*
մարգարե	*ամառանոց եկած մարդ*
հովեկ	*ամուսնու եղբայրը*
թարգմանիչ	*հրազենից կրակող մարդ*

70. Յուրաքանչյուր բառի համար գրի՛ր այն հոմանիշը, որն ունի **գ**, **կ** կամ **ք**.

լուսաբաց ____________

խրախուսել ____________

հեղինակազրկել ____________

գիրկ ____________

նվեր ____________

71. Նկարների հիման վրա լրացրո՛ւ խաչբառը:

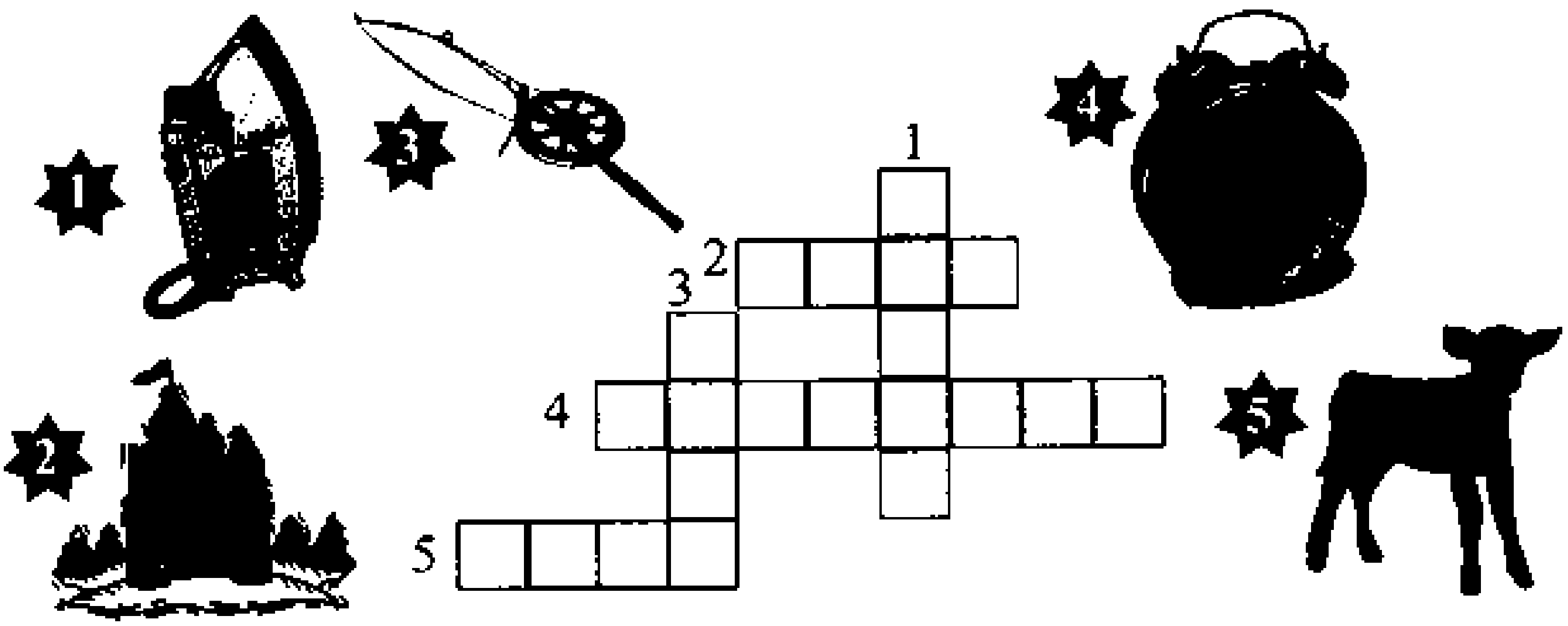

72. ա) Բաց թողնված տեղերում գրի՛ր **դ**, **տ** կամ **թ**:

Որոգայ__, խորդուբոր__, խլուր__, թփու__, ադաման__, ճկույ__, խախու__, կիր__, լուր__, վար__, անզար__, թակար__, անհար__:

բ) Բառերի մեջ հոմանիշների 2 զույգ կա. գտի՛ր և գրի՛ր դեմ դիմաց:

- ____________________________
- ____________________________

73. Շրջանակների մեջ գրի՛ր, թե ինչո՛վ բրդուճներ կարելի է պատրաստել:

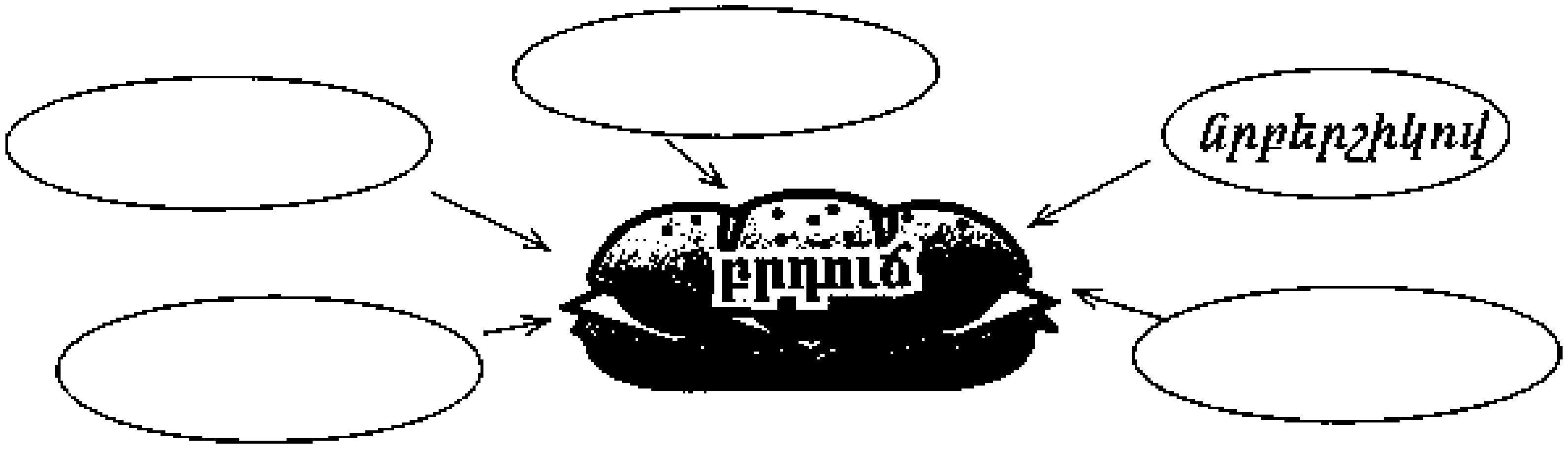

74. Տրված արմատներով բառե՛ր կազմիր.

օղ ______________________________

բարդ ______________________________

նյարդ ______________________________

մարդ ______________________________

75. Տրված բառերի կողքին գրի՛ր իմաստով մոտ բառեր՝ ընտրելով բառերի պարկից: Ընդգծի՛ր **դ** և **թ** տառերը:

ուրախ ______________________________

վարար ______________________________

անհարթ ______________________________

կապույտ ______________________________

ժամանակակից ______________________________

զուգել ______________________________

անհապաղ ______________________________

76. ա) Լրացրո՛ւ բաց թողնված տառերը: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է բաց թողնված տեղում **դ** գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *Վար_ուհի, լուր_, օ_ևան*

O *խորաման_, զվար-, խոր_ուբոր_*

O *արդուզար_, խոր_անալ, խր_ին*

O *ար_ուկ, դ_ում, լաչվար_*

բ) Գրի՛ր այն բառերը, որոնք **թ**-ով են գրվում:

____

____

77. Ընտրի՛ր այն 5 բառերը, որոնցում ր-ից և ձայնավորից հետո **բ**, **գ**, **դ** բաղաձայնների արտասանությունը համապատասխանում է գրությանը: Ընտրածդ բառերի համարաթվերը լրացրո՛ւ տրված վանդակների մեջ:

1. *Համբուրել*, 2. *հոգի*, 3. *բարբարոս*, 4. *վարդենի*, 5. *օդանավ*, 6. *դդում*, 9. *կարգապահ*, 10. *մարդկային*, 11. *անհագ*, 12. *մակարդակ*:

78. Բառակապակցության յուրաքանչյուր բառից մեկ բաղադրիչ վերցնելով՝ նոր բա՛ռ ստացիր.

կանաչով ծածկված ____________________

ձյունով պատված ____________________

մրցույթը վարող ____________________

արծաթով օծված ____________________

լույս արձակող ____________________

79. ա) Լրացրո՛ւ բաց թողնված տառերը: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է բաց թողնված տեղում **ձ** գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *համար__ակություն, հար__ակում, շրջադար__*

O *ապաղ__ագործ, խ__կել, ձվա__եղ*

O *վերադար__, կոր__նել, ար__ունք*

O *ար__ակուրդ, հինավուր__, վար__ույթ*

բ) Գրի՛ր այն բառերը, որոնք ց-ով են գրվում:

____

____

80. Բառակապակցությունների դիմաց գրի՛ր համապատասխան բառը՝ ընտրելով բառերի արկղիկից.

դասերից կամ աշխատանքից ազատ ժամանակահատվածը ____________________

մարզադաշտին կից այն սենյակը, որտեղ հանում են հագուստները ____________________

քաղաքի ծայրամասը կամ մոտակա բնակավայրը ____________________

հեքիաթ պատմող մարդ ____________________

փայտագործ արհեստավոր ____________________

մականուն, որով երբեմն հանդես են գալիս գրողները, հետախույզները և ուրիշներ ____________________

81. Սլաքներով իրա՛ր միացրու հոմանիշ բառերը.

համարձակ	*արտասուք*
ցնծություն	*արահետ*
արցունք	*հրճվանք*
հինավուրց	*արու*
որձ	*վաղեմի*
ատաղձագործ	*խիզախ*
կածան	*հյուսն*

82. Յուրաքանչյուր նկարի տակ գրի՛ր, թե ի՛նչ է պատկերված: Կարմի՛ր ներկիր այն բառերի շրջանակները, որոնց արտասանությունը տարբերվում է գրությունից:

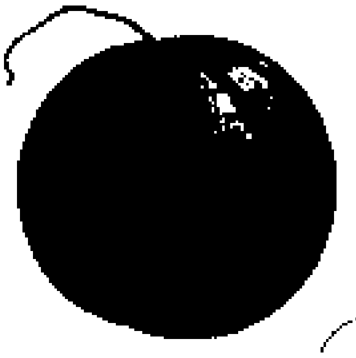
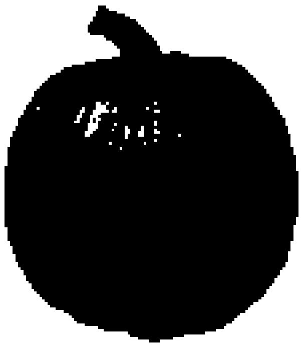

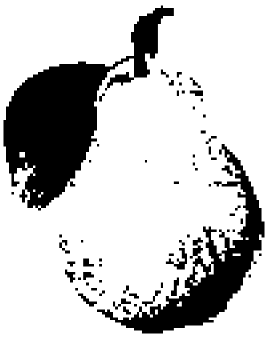

83. Ընդգծի՛ր այն 5 բառերը, որոնց մեջ ջ-ն հնչում է չ:

Բջնի, առաջնորդ, անուրջ, ոջիլ, վերջալույս, աջակողմյան, մարջան, արջաբույն, դաջված, նարնջագույն, իջնել:

84. Բառաշղթայից ըստ գույների գտի՛ր համապատասխան բառը և գրի՛ր բառակապակցության դիմաց:

հրշեջանուրջբրջոցվայրէջքմարջանքաջք

խոնավ վիրակապ կամ լաթ ____________

օդանավի վայր իջնելը ____________

հրդեհը հանգցնող (մարդ կամ մեքենա) ____________

կարմիր գույնի թանկարժեք քար ____________

առասպելական ոգի, դև ____________

հաճելի, քաղցր երազ ____________

85. ա) Նկարների հիման վրա լրացրո՛ւ խաչբառը:

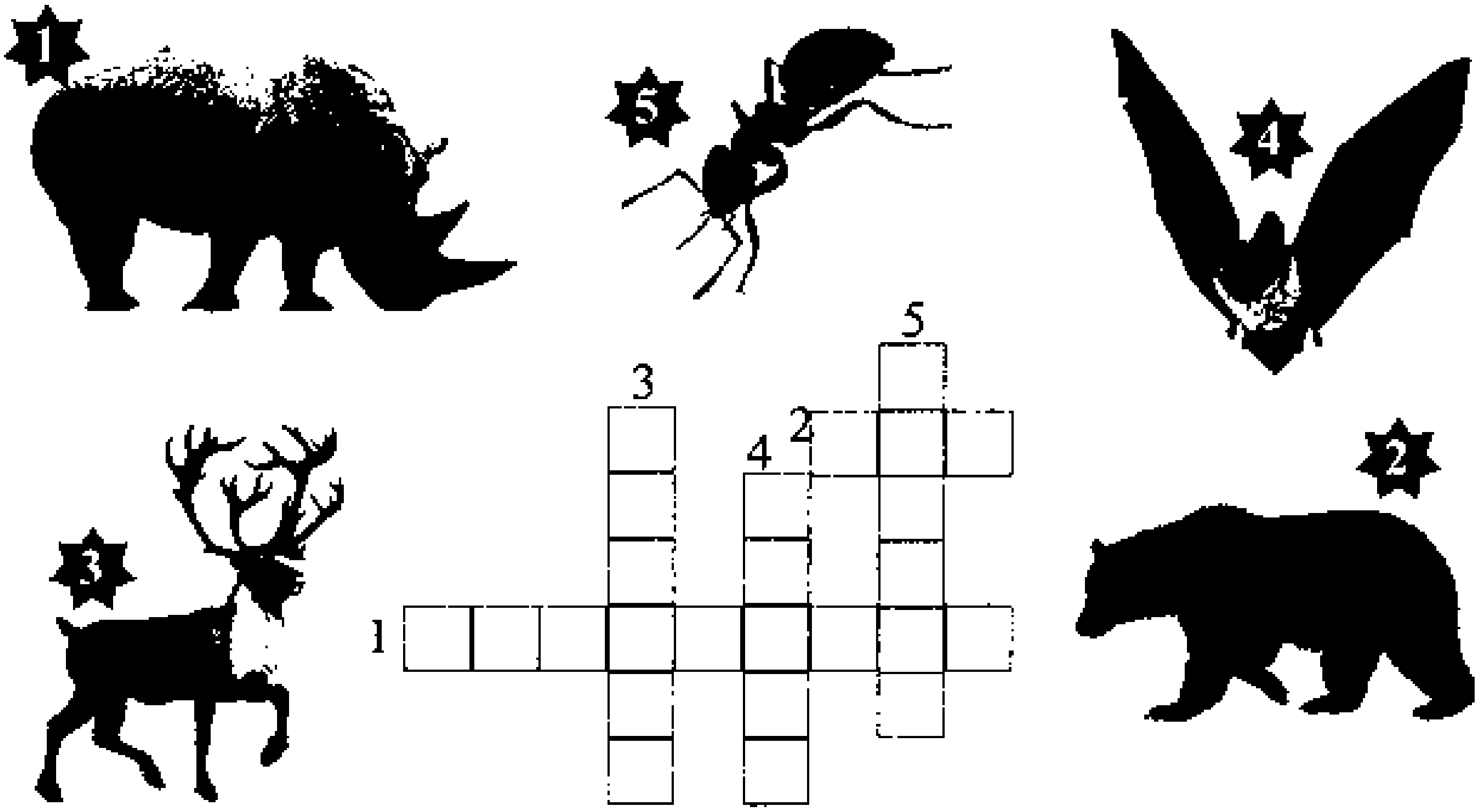

բ) Փոքրիկ հեքիաթ կամ առակ հորինի՛ր՝ հերոսներ դարձնելով խաչբառի կենդանիներին:

86. Կարդա՛, այնուհետև վերնագրի տեղում լրացրո՛ւ կենդանու անունը: Այդ կենդանու մասին մի քանի տեղեկություն էլ դո՛ւ ավելացրու: Նկարի՛ր տետրիդ ազատ մասում:

Անտառում ես ամենաուժեղն եմ: Շրջում եմ իմ փիրույքներով, ուտում հատապտուղներ, արմատներ, քանդում մրջնաբները, ձուկ որսում գետում: Չեմ սիրում, երբ ուրիշիս ինձ անհանգստացնում են. այդ դեպքում ես խիստ զայրանում եմ: Եթե կանգնեմ ամբողջ հասակով, ապա մարդուց էլ բարձր կլինեմ:

Ձմռանը քնում եմ իմ որջում և այդպես քնի մեջ մնում մինչև գարուն:

____

____

____

____

____

87. Տրված բառերի հականիշներով լրացրո՛ւ խաչբառը:

1 առաջին

2 վախկոտ

3 նախորդ

4 նախաբան

5 չափ

6 դժբախտ

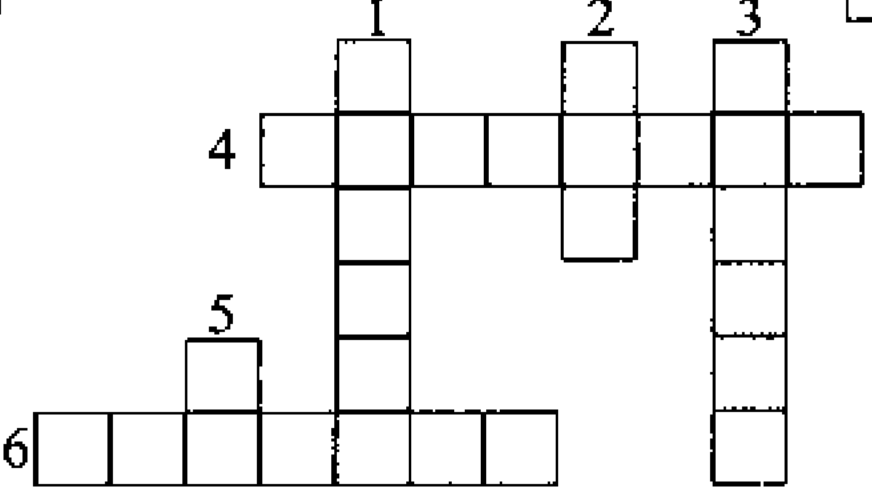

88. Յուրաքանչյուր բառի դիմաց գրի՛ր նրա հետ կապ ունեցող մեկ այլ բառ: Ասա՛, թե ինչո՛ւ հենց այդ բառն ընտրեցիր:

Հաղարջ ______________________
գրիչ ______________________
էջ ______________________
ողջ ______________________
կամուրջ ______________________

89. ա) Լրացրո՛ւ բաց թողնված տառերը: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է բաց թողնված տեղում ջ գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *փու__, հաղար__ենի, որ__*
O *գի__ում, բրդու__, գեղ__*
O *առ__և, մի__և, մին__և*
O *գղ__ալ, թր__ել, է__միածին*

բ) Գրի՛ր այն բառերը, որոնք չ-ով են գրվում:

____

____

90. Յուրաքանչյուր բառի քառակուսին ներկի՛ր համապատասխան գույնով:

կակաչ	*լաջվարդ*	*արջ*
ջուր	*հաղարջ*	*դարչին*

91. Կարդա՛ ավանդազրույցը: Քո բնակավայրի, նրա մոտով հոսող գետի, մերձակա լճի կամ լեռան մասին նման մի պատմություն էլ դո՛ւ շարադրիր:

Գորիսից վեր՝ սարերի մեջ է գտնվում Սև լիճը: Սև լճի ջրի կեսը ժամանակին խմել է մի սհարկու վիշապ, որը քառասուն գլուխ ուներ: Ազահաբար խմել է, հետո պառկել, հանգստացել, որ մյուս կեսն էլ խմի, լիճը ցամաքեցնի:

Այդ ժամանակ Աստծու հրամանով սարերը մոտեցել են իրար, վերցրել են լիճը, բարձրացրել, հասցրել մինչև երկինք և ազատել վիշապից: Վիշապն այլևս չի կարողացել վեր բարձրանալ. ծարավից ճաքճքել, տրաքել ու ցրիվ է եկել:

92. Լրացրո՛ւ բաց թողնված տառերը և երկհնչյունները:

Դեղ_ենու հո_ին լի էր անսահման սիրով, որ պիտի նվիրեր իր ա_ժանավոր ասպետին: Ասպետն ա_պայման գալու էր: Եվ սպասվա_ օրը չուշացավ: Բոլոր ծառերը սպիտակ հանդեր_ներով էին. միայն Դեղ_ենին էր վար_ագույն հա_ել :

Ասպետը պա_պաչուն աղ_յուր-առվակն էր: Նա բչբչալով ու անուշ կարկաչ_նով իջավ կանաչազար_ սարից ու հեր_ով մոտե-

ցավ ս_նված ծառերին: Առվակն անմիջապես զգա_ Դեղ_ենու սերն իր նկատմամբ, փարվեց ու ավելի շատ _ղողեց նրան:

Դեղ_ենին իր մե_ առավ խոխոջ_ն առվակի սառն_րակ ջուրը, լցրե_ իր արմատների, ճ___ղերի, տեր_ների և ամենից շատ` իր գեղեցիկ պտուղների մեջ:

Ահա թե ինչու է դեղ_ն այդպես ջրալի ու քաղ_րահամ:

(ըստ Սիրանուշ Բուլաքյանի)

93. Ընտրի՛ր այն 5 բառերը, որոնցում ր-ից և ձայնավորից հետո բ, գ, դ, ձ, ջ բաղաձայնների արտասանությունը համապատասխանում է գրությանը: Ընտրած բառերի համարները լրացրո՛ւ վանդակների մեջ:

1. *արջամուկ,* 2. *օդամուղ,* 3. *հոգի,* 4. *հարդ,* 5. *հարբել,* 6. *վարդապետ,* 9. *արբանյակ,* 10. *ոգևորել,* 11. *մարգագետին,* 12. *բարձ,* 13. *մարջան,* 14. *որձ,* 15. *օձիք:*

94. Մի երկխոսությո՛ւն հորինիր` գործածելով կեսօր, հեքիաթ, շաբաթ, երբ, անգամ բառերը:

Հայկը ______________________________

Արևիկ ______________________________

95. ա) Լրացրո՛ւ ղ կամ խ: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է ղ գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *հա_թանակ, շ_թա, շա_կապ, ապերա_տ*

O *մե_ք, բո_կ, փա_չել, քա_ցր, ա_բյուր*

O *դե_ձենի, մա_թել, ե_բայր, մե_ք*

բ) Գրի՛ր այն բառերը, որոնք խ-ով է գրվում:

---

96. Լրացրո՛ւ խ կամ ղ տառերը, բառերը գրի՛ր համապատասխան սյունակում:

Ու_տագնացություն, ու_տապան, վա_ճան, վա_կոտ, տա_տակ, տա_տկալի «ձանձրալի», դա_ձ, դե_ձանիկ, թու_թ, թու_պ, խա_տել, խե_դել, կո_պեք, կմա_ք:

ղ-ով գրվող բառեր	*խ-ով գրվող բառեր*

97. Լրացրո՛ւ բաց թողնված ղ-ն կամ խ-ն: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է խ գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *թ_կի, դրա_տ, կե_տոտել, պանդու_տ*

O *զմրու_տ, կ_տար, դժո_ք, թա_տ*

O *ապու_տ, պ_տոր, նա_կին, սանդու_ք*

98. Յուրաքանչյուր նկարի դիմաց գրի՛ր համապատասխան բառը, ընդգծի՛ր ղ կամ խ տառերը: Այդ բառերը գործածի՛ր առանձին նախադասությունների մեջ:

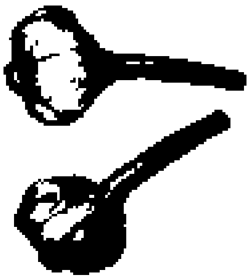

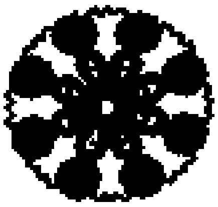

99. Ըստ գույների՝ բառերը սլաքներով միացրո՛ւ իմաստներին:

Վառ կանաչ գույնի թանկագին քար	*ուխտավոր*
դաշինքը՝ երդումը խախտող	*զմրուխտ*
որևէ սրբավայր ուխտի գնացած մարդ	*ուխտադրուժ*
հիվանդությունը որոշել	*ախտահանել*
մանրէները ոչնչացնել	*ախտորոշել*

100. Բառերի պարկից գտի՛ր համապատասխան բառը և գրի՛ր իր իմաստի դիմաց: Այդ բառերը գործածի՛ր 1-ական նախադասության մեջ:

արածի (կամ չարածի) համար ափսոսալ ....

____

____

____

սահմանված գինը իջեցնել ....

____

____

մեկին բարի ցանկություն հայտնել ....

____

____

պարտության մատնել, կործանել ....

____

____

շան վնգստալը ցավից, քաղցից ....

____

____

որևէ բանի ճշտությունը մերժել ....

____

____

101. Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է ղ-ն խ արտասանվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

- O *աղալ, սեղմ, եղյամ, ցնցուղ*
- O *փողք, փեղկ, քաղցր, կողք*
- O *աղմկալի, աղբյուր, աղջիկ, թղթակից*

102. ա) Գտի՛ր համապատասխան բառերը:

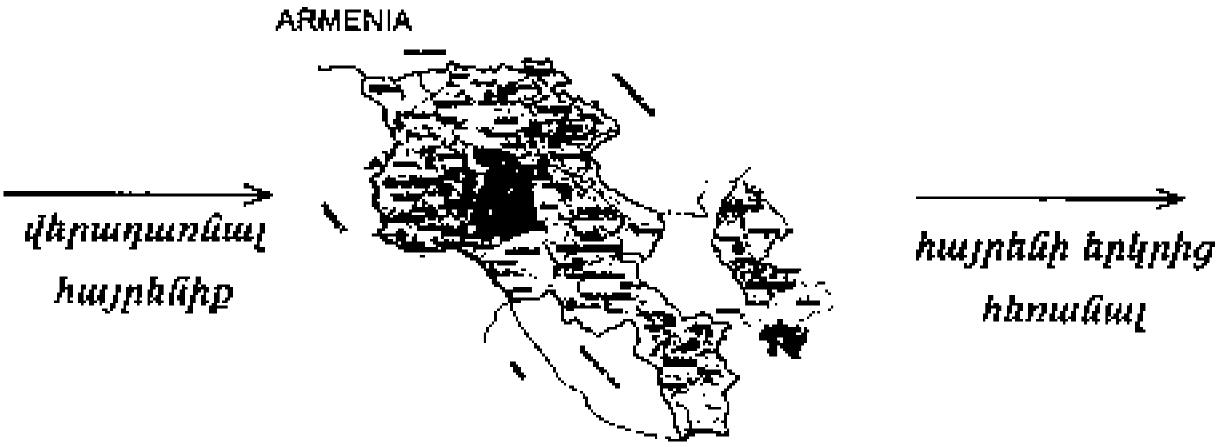

Ճիշտ բառերը գտնելու համար անջատի՛ր`

- ներշնչել *բառի առաջին բաղադրիչը.*
- արտաշնչել *բառի առաջին բաղադրիչը.*
- գաղթական *բառի արմատը.*
- սիրել *բայի վերջավորությունը:*

բ) Կազմած բառերը գործածի՛ր նախադասությունների մեջ:

____

____

103. Հոմանիշ բառերը սլաքներով իրա՛ր միացրու.

կեղծավոր	*կեղտոտ*
զթալ	*ծուղակ*
խաբեբա	*շողոքորթ*
աղտոտ	*խղճալ*
թակարդ	*խարդախ*

104. Յուրաքանչյուր շարքում 1 բառ ավելորդ է. այն դուրս թողնելով՝ հոմանիշները գրի՛ր համապատասխան վանդակներում:

Աղքատ - *չունևոր, չքավոր, չափավոր*

Վախճան - *վերջ, ելակետ, ավարտ*

Խրախճանք - *կերուխում, խնջույք, մաղթանք*

Ապերախտ – *խրոխտ, երախտամոռ, անշնորհակալ*

աղքատ

վախճան

խրախճանք

[illegible]

105. Գրի՛ր տրված բառերի հականիշները (**ղ** կամ **խ** ունեն).

քաջ ______

ուրախ ______

պարտվել ______

հարուստ ______

դրախտ ______

զուլալ ______

106. ա) Տրված բաղադրիչները միացնելով՝ բա՛ռ կազմիր:

Նմուշ՝ *աղյուս + (-ակ) = աղյուսակ:*

ծաղիկ (-անոց) ______

աշխույժ (-ություն) ______

բուխս (-կան) ______

պանդուխտ (-ություն) ________________

դեղին (-ուց) ________________

խեղճ (-ուկ) ________________

բ) Կազմած բառերից երկուսը գործածի՛ր նախադասությունների մեջ:

____

____

____

____

107. Ըստ գույների իրա՛ր մոտեցրու ածանցներն ու համապատասխան բառերը: Այդ բառերի արմատներն օգտագործելով՝ բա՛ռ կազմիր:

Նմուշ՝ Ապ և երախտ*իք «բարի գործ, լավություն»* = ապերախտ:

ան-	*գաղթական*	________
դժ-	*գեղեցիկ*	________
արտ-	*բանակ*	________
նախ-	*բախտավոր*	________
տ-	*վախենալ*	________

108. Դեմ դիմաց գրված շարքերից մեկական բաղադրի՛չ ընտրիր և իրար միացնելով՝ բա՛ռ կազմիր.

ծաղիկ	*հեր*	________
թուխ	*զարդ*	________
թուղթ	*պահ*	________
գաղտնի	*վայր*	________
դրախտ	*դրամ*	________

109. Նկարների հիման վրա լրացրո՛ւ խաչբառը: Բառերն ընտրի՛ր տրվածներից:

[illegible]

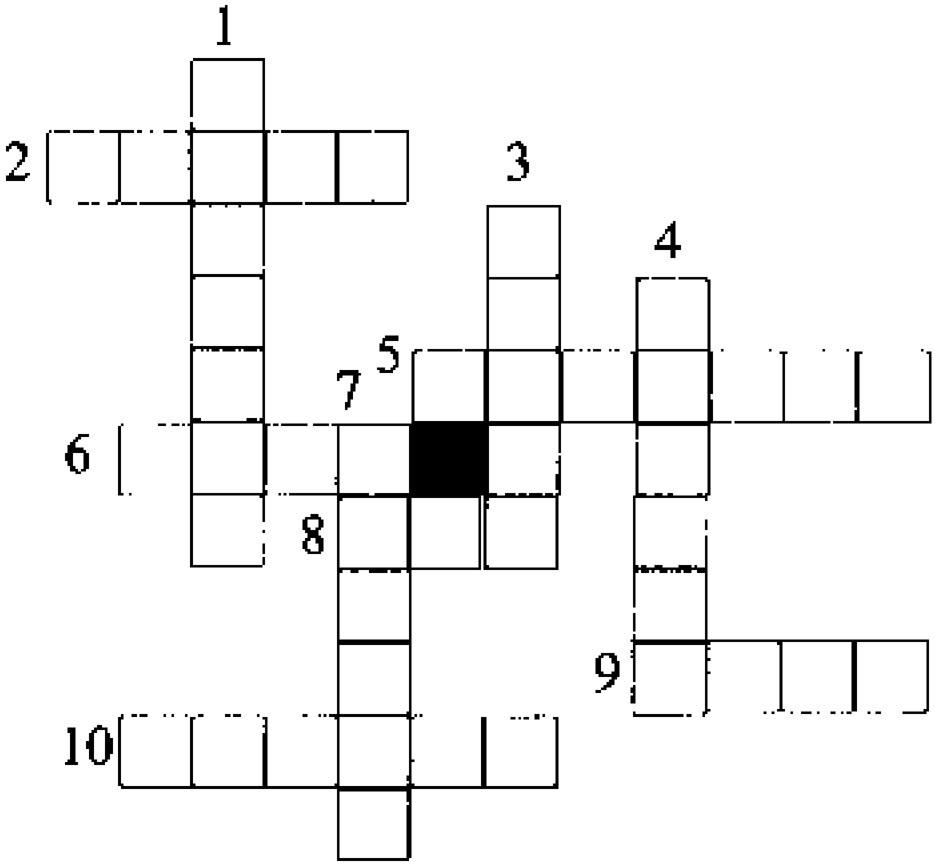

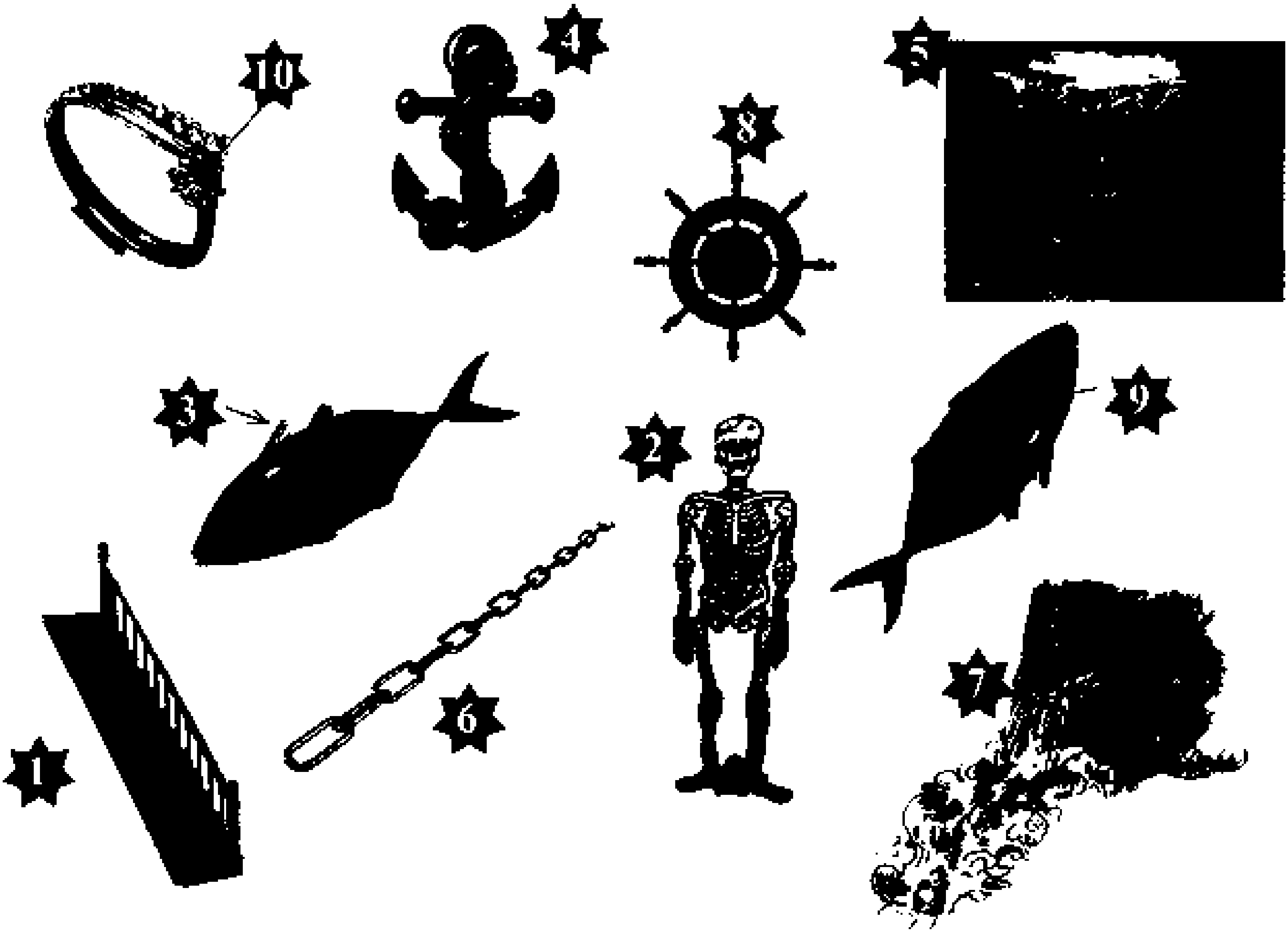

110. ա) Լրացրո՛ւ բաց թողնված ն-ն կամ մ-ն: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է **մ** գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

- ○ *ա_բոխ, ա_բար, ա_բասիր*
- ○ *Սա_վել, Մա_վել, բա_բեր*
- ○ *ը_բռնել, ա_փոփել, ա_բասպանել*

բ) Գրի՛ր այն բառերը, որոնց բաց թողնված տեղում **ն** է գրվում:

____

գ) Ն-ով գրվող բառերը գործածի՛ր առանձին նախադասությունների մեջ:

____

____

____

111. Ըստ գույների կարդա՛ բառակապակցությունները և գրի՛ առ:

[illegible] | *ապարանք* | [redacted]

[redacted] | [illegible] | [redacted]

անբարբառ | *բեղուն* | *անբոխ* | [illegible]

ժողովուրդ

[redacted] | [redacted] | [redacted]

112. ա) Լրացրո՛ւ բաց թողնված վ-ն կամ ֆ-ն: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է վ գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *աս_ալտապատել, նա_թամուղ, ա_տոմեքենա*

O *հարա_ային, հո_տաշուշան, հա_ք*

O *Ա_ղանստան, գո_ք, հազի_հազ*

բ) Յուրաքանչյուր շարքից մեկ բա՛ռ ընտրիր և գործածի՛ր նախադասությունների մեջ:

____

____

____

113. Նմուշին հետևելով՝ բառակապակցությունները կազմի՛ր:

Նմուշ՝ *քաջություն / կռվել – քաջությամբ կռվել:*

ա) ուրախություն / դիմավորել ______________________

բ) ուշադրություն / հետևել ______________________

գ) խորամանկություն / հաղթել ______________________

դ) ոգևորություն / սկսել ______________________

114. Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է վ-ն ֆ արտասանվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

O *գովք, փլավ, հեծանիվ*

O *նավթամուղ, հարավային, ավտոմեքենա*

O *թավշյա, հազիվհազ, թովել*

115. Յուրաքանչյուր նկարի դիմաց գրի՛ր համապատասխան բառը, ընդգծի՛ր **վ** կամ **ֆ** տառերը: Այդ բառերը գործածի՛ր առանձին նախադասությունների մեջ:

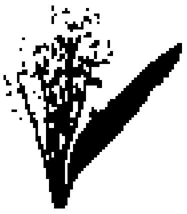

116. ա) Լրացրո՛ւ բաց թողնված **ր**-ն կամ **ռ**-ն: Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է **ր** գրվում: Ճիշտ պատասխանի շրջանակը ներկի՛ր:

- O *հ_չակավոր, ո_նոց, ս_թս_թալ*
- O *ա_ժանավոր, հ_ճվանք, պա_կել*
- O *ա_ծիվ, ժխո_, թ_չել*
- O *կ_ծել, հու_թի, վերադա_ձ*

բ) Յուրաքանչյուր շարքում մեկ բայ կա, դո՛ւրս գրիր դրանք, ապա գործածի՛ր առանձին նախադասությունների մեջ:

117. Հոմանիշ բառերը սլաքներով իրա՛ր միացրու.

ուրախություն	*գոռոզամիտ*
զեփյուռ	*զարշելի*
մեծամիտ	*հուռթի*
փարթամ	*հովիկ*
զզվելի	*հրճվանք*

118. Անվանի՛ր մեկ բառով (ունեն ր կամ ռ).

երեք կողմ ունեցող ____________________

զինվորի մետաղյա գլխարկ ____________________

ընտիր կերակուր, ուտեստ ____________________

անզուսպ, անշնորհք ծիծաղել ____________________

119. Խաչբառը լրացրո՛ւ տրված բառերի հոմանիշներով (բոլորն էլ ր կամ ռ ունեն):

1 *ուրախանալ*

2 *խրթին դժվարհասանելի*

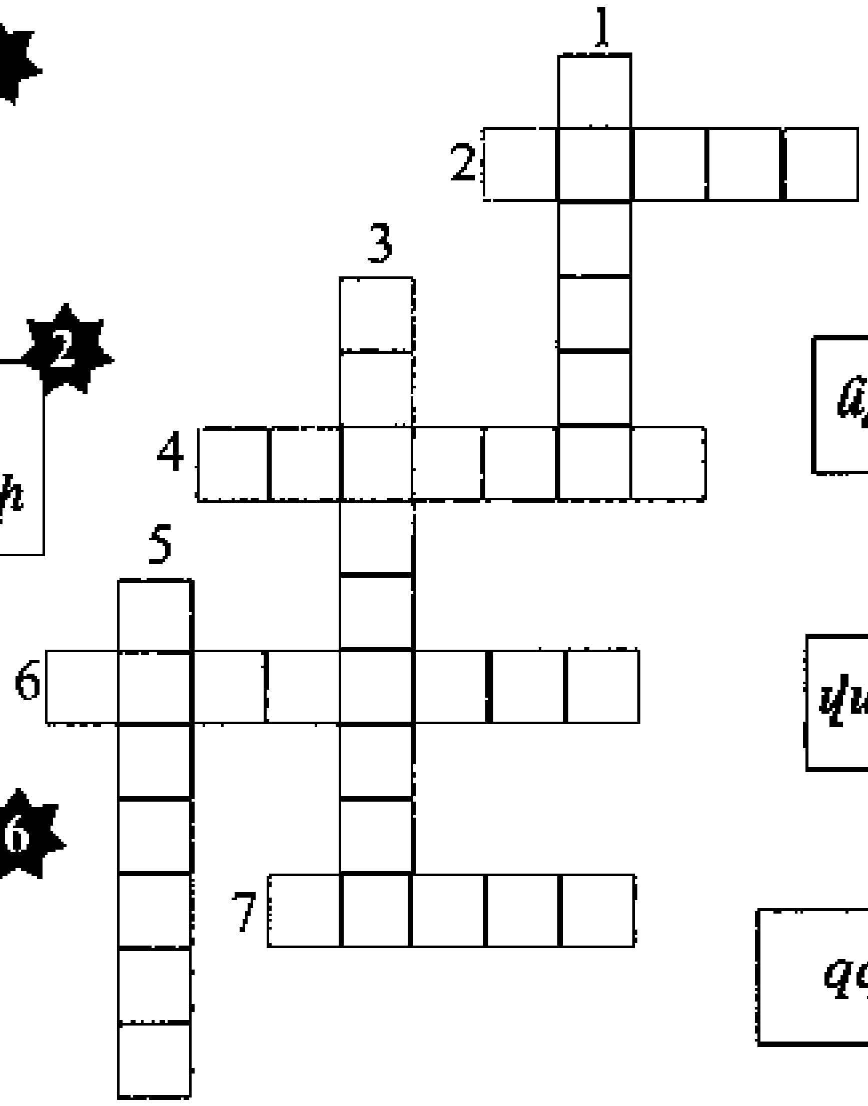

4 *թռվռալ*

3 *նշանավոր*

6 *վախենալ*

6 *ցավ, կսկիծ*

5 *զզվելի*

120. Յուրաքանչյուր նկարի դիմաց գրի՛ր համապատասխան բառը, ընդգծի՛ր **ր** կամ **ռ** տառերը: Այդ բառերը գործածի՛ր առանձին նախադասությունների մեջ:

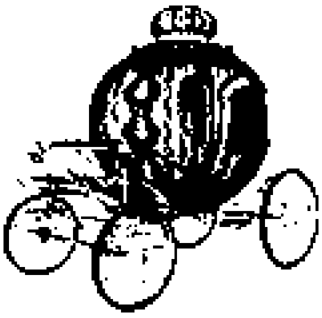

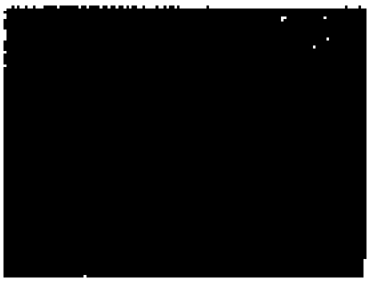

121. Կարդա՛ հայկական ավանդազրույցը: Գրի՛ր մարդկանց անուններ, որոնք նշանակում են՝

ա) ծաղիկներ ______________________________

____

բ) երկնային մարմիններ ______________________________

____

գ) աշխարհագրական անուններ ______________________________

____

դ) մարդկային հատկանիշներ ______________________________

____

Արև ու Լուսին

Արևն ու Լուսինը աստծու զավակներն են. Արևն աղջիկ է, Լուսինը՝ տղա: Հոր հրամանով նրանք պարտավորվում են գիշեր-ցերեկ հերթով հսկել աշխարհին: Քույր ու եղբայր վիճակ են գցում, թե գիշերն իրենցից ո՛վ հսկի: Վիճակն ընկնում է քրոջը՝ Արևին: Քույր ու եղբայր սկսում են տաք-տաք վիճել: Աղմուկի վրա գալիս է հայրը: Երբ իմանում է պատճառը, նախատում է Լուսնին և հրամայում, որ նա՛ գիշերները հսկի:

Լուսինը հանձն է առնում կատարել հոր կամքը: Ապա հայրը դիմում է աղջկան՝ առաջարկելով ցերեկները հսկել: Արևն առարկում է՝ ասելով, որ ինքն ամաչում է օրը ցերեկով մարդկանց աչքին երևալուց:

- Այդ դեպքում,- ասում է հայրը,- ձեռքերիդ մեջ մի-մի խուրձ ասե՛ղ բռնիր. ով կհամարձակվի քեզ նայել, ասեղներով ծակի՛ր աչքերը:

Արևը համաձայնվում է և այդ օրվանից սկսած՝ կատարում հոր կամքը:

122. Կարդա՛ և ուշադի՛ր եղիր շրջակա միջավայրի նկատմամբ: Գրի՛ր, թե ուրիշ ի՞նչ գիտես ծաղիկների մասին:

Դեռևս հին ժամանակներում մարդը ձգտել է իմանալ օրվա ժամը: Ժամանակը որոշելու համար նա դիմել է տարբեր միջոցների: Այդ հարցում նրան օգնել են արևը, աստղերը, լուսինը, աստղազարդ երկինքը և այլն:

Հետաքրքրական են «ծաղկային ժամացույցները»: Բնության գրկում կարելի է օգտվել դրանցից, եթե ստույգ իմանանք, թե այս կամ այն ծաղիկը առավոտյան ո՞ր ժամին է բացվում և երեկոյան ե՞րբ է փակվում:

Ծաղիկների պսակները բացվում և փակվում են որոշակի ժամերի, ուստի նրանց միջոց մոտավոր ճշտությամբ կարելի է իմանալ ժամանակը:

Այսպես, մասուրի ծաղիկները բացվում են առավոտյան ժամը 4-5-ին, իսկ փակվում են երեկոյան 7-8-ին: Կակաչը բացվում է ժամը 5-ին, փակվում է ցերեկվա ժամը 3-ին: Խատուտիկը բացվում է 5-6-ին, փակվում է ցերեկը ժամը 2-3-ին: Մանուշակը բացվում է առավոտյան 7-8-ին, փակվում է 5-6-ի կողմերը:

123. ա) Հայկական ժողովրդական հեքիաթի պարբերությունները խառնված են: Վերականգնի՛ր տեքստի խախտված տրամաբանությունը. ճիշտ հերթականությամբ համարաթվերը լրացրու՛ վանդակներում:

☐ *Արտը հասնում է, դեղնում, ոսկու պես: Գյուղացին արտի կողքին կանգնում և ուրախացած ասում է.«Ինչքան ընկեր ունեմ, էգուց հավաքեմ բերեմ՝ հնձեն»:*

☐ *Արտի տերը խնդրում է բարեկամներին, բայց սրանք էլ տեղից չեն շարժվում: Օրն անցնում է, արտը մնում է հնձելու: Գյուղացին գալիս տեսնում է՝ արտը ձեռքից գնում է, հասկերը կոտրատվում են:*

☐ *Արտի տերը գնում է, ընկերներին կանչում, բայց սրանցից ամեն մեկն իր գործին է գնում: Արտը մնում է հնձելու: Հասկը սմքում է, ոսկու ցոլքն էլ արտից գնում է: Արտի տերը նայում ու ասում է. «Էսպես չի լինի. գնամ հարևաններիս հավաքեմ, բերեմ՝ հնձեն»: Լորիկները նորից լսում ու մորը պատմում են: Մայր լորիկն ասում է. «Լաց մի՛ եղեք. արտը չի հնձվի»:*

☐ *Արտի կողքին կանգնում, ասում է. «Չեղավ, գնամ կնոջս ու երեխաներիս բերեմ, ձեռքով քաղեմ»: Ճտերը լսում են մարդու ասածն ու հայտնում իրենց մորը: Լոր մայրիկն ասում է. «Ա՜յ, արդեն մեր գնալու ժամանակն է. արտը վաղը հնձելու են»:*

☐ *Մի մարդ մի կտոր արտ է ունենում: Այդ տարի հատիկն այնքա՜ն խոշոր, հասկն այնքա՜ն սիրուն է լինում, որ տերը նայում է, չի կշտանում: Ասեղ գցեիր, արտի երեսին կմնար, գետին չէր ընկնի:*

☐ *Արտում մի լորի բույն է լինում՝ ձագերը մեջը: Մայրիկը կերը կտուցին գալիս է, ճտերը լուր են տալիս. «Արտի տերը վաղը ընկերներին բերելու է. էստեղից գնանք, թե չէ գերանդին մեզ կկտրտի»: Մայր լորիկն ասում է. «Որ հույսն ուրիշի վրա է դրել, հանգի՛ստ եղեք»:*

☐ *Մարդը գնում է, ընկերներին ու բարեկամներին օգնում, նրանց արտերը հնձում-կալսում, որ նրանք էլ գան, հետո իրեն օգնեն:*

Պարբերությունների ճիշտ դասավորությունն է՝ ______________

բ) Հետևյալ առածներից ո՞րը կարող է կարդացածդ հեքիաթի վերնագիր դառնալ: Ընտրությունդ հիմնավորի՛ր:

Արջը յոթ երգ գիտի, յոթն էլ մեղրի մասին է:

Մախաթը պարկում չես պահի:

Ամեն մարդ իր գլխարկը թող բռնի, որ չընկնի:

Քաղցր լեզուն օձը բնից կհանի:

Ամառվա փուշ, ձմեռվա նուշ:

124. Կարդա՛ զրույցը: Փորձի՛ր նկարագրել հացի անցած ճամփան:

Հացի փշուրն ու հրեշտակը

Ասում են, թե հենց մի փշուր հաց է ընկնում գետինն, մեզ համար անտեսանելի մի հրեշտակ է իջնում երկնքից և մի ոտքով կանգնում հացի փշուրի վրա, որպեսզի այն ոտնատակ չընկնի, չպղծվի: Այնպես որ իմացե՛ք. գետինն ընկած հացի բոլոր փշուրների վրա մի-մի հրեշտակ է կանգնած: Եվ քանի որ մեկ ոտքի վրա կանգնելը դժվար ու հոգնեցուցիչ գործ է, մարդիկ պետք է օգնության շտապեն հրեշտակներին. հացը գետնից վերցնեն և մի բարձր տեղ դնեն:

Հացը գետին գցելը մեղք է, քանի որ այն թոնիր է մտել, մաքրվել, սրբացել:

ՄԱՅՐԵՆԻ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՏԵՏՐ 1

5-րդ դասարան

Հեղինակ՝ **Դավիթ Գյուրջինյան**

Համակարգչային ձևավորումը՝ Ն. Գևորգյանի

Ծավալը՝ 3.5 տպագրական մամուլ:
Տպագրությունը՝ օֆսեթ:

ԷԴԻԹ ՊՐԻՆՏ
Երևան, Թումանյան 12
հեռ.՝ (374 10) 520 848
www.editprint.am
info@editprint.am

Երևան 2012

Աշխատանքային տետրի նկատմամբ բոլոր իրավունքները գտնվում են հրատարակչության պահպանության ներքո: Սույն հրատարակությունը չի կարող վերահրատարակվել կամ բազմացվել այլ եղանակներով, առանց հրատարակչության և հեղինակների գրավոր համաձայնության: